192428 ـ برای روزۀ قضا نیز همانند روزۀ ادا نیت از شب لازم است

سوال

من نمی‌دانستم که زن اگر در ماه رمضان عادت ماهیانه شد و روزه نگرفت باید قضای روزه را پیش از روزه‌های نافله به جای آورد، برای همین برخی از روزه‌های مستحب را مستقیم پس از رمضان به جای آوردم. الان برای من جایز است که نیت آن روزه‌ها را تغییر دهم و آنچه گرفته‌ام به عنوان قضای فرض رمضان حساب شود؟ و آیا جایز است که نیت روزه را در حین روزه عوض کرد؟ یعنی اگر روزۀ نافله را شروع کردم برایم جایز است در وسط روز نیت آن را به نیت قضای رمضان تغییر دهم؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

اولا:

تغییر نیت روزۀ مستحبی که به پایان رسیده تا به جای قضای روزۀ رمضان به حساب آید صحیح نیست؛ زیرا برای روزۀ قضا باید حتما از شبش نیت داشته باشید چرا که قضا حکمش همانند ادا است و پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ فرموده است: کسی که پیش از فجر قصد روزه نکند روزه ندارد به روایت ترمذی (۷۳۰) و آلبانی در صحیح سنن ترمذی آن را صحیح دانسته است. ترمذی در پی این روایت می‌گوید: معنای آن نزد علما این است که هرکس پیش از طلوع فجر در ماه رمضان قصد [روزه] نکند یا قصد قضای روزۀ رمضان یا روزۀ نذر نکند، روزه‌اش صحیح نیست، اما روزۀ مستحب را می‌تواند پس از صبح نیز نیت کند و این قول شافعی و احمد و اسحاق است.

امام نووی ـ رحمه الله ـ می‌گوید:

بدون هیچ اختلافی روزۀ رمضان و قضا و کفاره و روزۀ فدیۀ حج و دیگر روزهای واجب با نیتی که در روز باشد صحیح نیست (المجموع: ۶/ ۲۸۹).

نگا: مغنی ابن قدامة (۳/ ۲۶).

و برای اینکه نیت پس از پایان عبادت تاثیری بر آن نمی‌گذارد.

سیوطی ـ رحمه الله ـ در الأشباه والنظائر (۳۷) می‌گوید:

اگر پس از پایان نماز نیت قطع نماز کند نمازش به اجماع علما باطل نیست و همینطور دیگر عبادات.

بنابراین روزه‌ای را که به نیت مستحب گرفته به جای روزهٔ قضا کافی نیست.

و همینطور برای اینکه اگر روزه را به نیت مستحب آغاز کند و سپس در اثنای روز بخواهد آن را به قضای روزهٔ واجب رمضان تبدیل کند در واقع قسمتی از روزهٔ واجب را به عنوان روزهٔ مستحب روزه گرفته که به جای روزهٔ فرض کافی نیست؛ زیرا اعمال به نیت‌ها بستگی دارد و او قسمتی از روز را به نیت مستحب روزه گرفته است.

و برای اینکه چنین کاری تغییر نیت از روزهٔ مطلق به روزهٔ معین است که صحیح نیست.

والله تعالی اعلم.

برای استفادهٔ بیشتر به سوال شمارهٔ (39689) مراجعه نمایید.

البته این را باید به شما یادآوری کنیم که اگر کسی روزهٔ قضای رمضان دارد اشکالی ندارد روزهٔ مستحب بگیرد چنانکه شما در سوالتان گفته‌اید؛ بلکه قول راجح این است که اگر کسی بخواهد روزهٔ مستحب بگیرد و روزهٔ واجبی مانند قضای رمضان یا مانند آن بر عهده‌اش هست اگر تا رمضان بعدی آنقدر وقت دارد که قضای خودش را به جای آورد روزهٔ مستحبش صحیح است، اما روزهٔ شش روز از شوال است که پیش از قضای روزه‌های باقی‌ماندهٔ رمضان نباید گرفته شود که این هم البته مساله‌ای اختلافی نزد اهل علم است.

برای واضح شدن مساله به سوالات (41901) و (39328) مراجعه نمایید.

والله اعلم